

Titel: Frue Huusligs Huus-Søgning hos de Kiøbenhavnske Fruentimmer, der nu maae aflegge Regnskab for deres Huusholdning, hvorvidt de tiener og har tient den Danske Stat.

Citation: "Frue Huusligs Huus-Søgning hos de Kiøbenhavnske Fruentimmer, der nu maae aflegge Regnskab for deres Huusholdning, hvorvidt de tiener og har tient den Danske Stat.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 18*, L.N. Svare, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_018-shoot-workid1_018_011.pdf (tilgået 30. november 2021)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 18

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

[1](#)

Frue Huusligs Huus-Søgning hos de Kiøbenhavnske Fruentimmer, der uu maae aflegge Regnskab for deres Huusholdning, hvorvidt de tiener og har tient den Danske Stat. Kiøbenhavn, 1771. Trykt hos L. N. Svare.

[2](#)

[3](#)

Danske Jomfruer! Nu nærmer 'sig deres Examen; de havde

vel aldrig tænkt, at den Tids-Punct skulde treffe ind i Danemark, at man offentlig skulde fordre Regnskab af vore Jomfruer for Deres Huusholdning; men hvormeget skeer ikke nu, som ikke er skeet for enten af en blind og Ugrundet Ærbødighed for deres Mangler og Svagheder, eller maaskee fordi de har vist, at indklæde en Tidlang deres Feil i en formummet Dyd, der ikke nu mere er gangbar i dette Aarhundrede, hvor enhver retsindig Borger stræ-

[4](#)

ber efter at blive og være en sand Argus, for at tiene sit Fædrene-Land ligesaavel med sine Øine som med sine Hænder.

De rødmes smukke Jomfruer! og jeg seer den deiligste Farve at beklæde deres Ansigter; jeg vilde nødig indbilde mig, at denne Opstigelse skulle være er slet Forspøg paa den Selv-Bevidsthed, de staaer udi, om at aflegge er maadelig Regnskab; men ere de i deres Hierte overbeviiste om, at de hidindtil ikke har tient deres Fædreneland, som de burde, faaer de nu tage Skade for Hiem-Gield.

De iblant dem, der har opfyldt de Pligter, Naturen og Fornuften har paalagt dem, for saavidt de udgiøre den halve Deel af det menneskelige Selskab, seer jeg at have et frit Mod, og deres glade Ansigter mælder den Ærværdighed, med hvilken de vil staae deres Prøve paa denne skrækkende og mærkværdige Dag, til Fædrene-Landets største Ære, til en evig Berømmelse for deres Kiøn, og til et efterfølgelse-værdig Exempel for andre lærvillige Nationer.

[5](#)

Men jeg vil bryde af her; de maatte maaskee ellers tænke, at jeg vilde gaae dem for nær paa Livet, og de belønne mig for min Umag med fastende Forbandelser og spødske Miner, fordi jeg har røbet deres liden Kierlighed til Fædrene-Landet, ved at overtale Frue Huuslig, denne enhver Stats lyksalige Borgerinde, til at fordre dem til en almindelig og offentlig Examen udi Økonomien, siden Statens Vel i saa mange Deelee kommer an paa gode og fornuftige Huusholdere og Huusholderske.

(Vel frygter jeg for saa kiønne Skabningers Vrede, men da jeg baade er gift, og har betalt min Told til Bryllups Guden, og de i Slutningen paa Leegen skal komme til at erfare og tilstaae, at jeg viiser et stort Venskabs-Stykke imod dem, med at lade dette Skrift komme for Lyset, paa det en af de vigtigste Aarsager til Danemarks nærværende ulykkelige Forfald og Armod kan blive andre Nationer bekendt, at de, om mueligt, kunde angribe og forjage en saa farlig Fiende, som Sørghesløshed og Forsømmelse i Huusholdnings-Sager er, venter jeg, at de skal blive mig, for min ægte Venskabs-Prøve til

[6](#)

dem, siden jeg søger at befordre deres Fuldkommenhed, uendelig mere forbunden, end om jeg, som Hr.

Springer vilde smigre for Dem, og bilde dem ind, at de ere nogle ret velsignede og fuldkomne Damer, fordi de har opstabiet paa sig alt det, som Moden og Daarlighed Udfordrer til at udgiøre en skiøn Levemaade og nogle efter Modens Merning regelmessige Fruentimmer.)

Nu vil jeg lade Frue Huuslig selv tale med dem, og giøre dem de fornødne-Spørsmaal, som de faaer at besvare som de kan, og imidlertid forrette mit Embede, som er at opskrive alle hendes Spørsmaal til dem, tilligemed deres Svar paa samme.

Her kommer Frue Huuslig! de skiælve ikke! de besvimme ikke! der er ingen Snak for! Sandheden maae for Dagen.

[7](#)

Frue Huusliges Tale til

de danske Fruentimmer:

Kiere danske Fruentimmer!

"Jeg veed nok, at min Ankomst til dem har været dem noget særdeles uventet, siden de i saa mange Aar har været fri for min Besøgelse, og levet ret som de har lyster. (Gud give til Fædrene-Landets Nytte og deres egen Ære.) Men siden den danske Stat aldrig har været nærmere ved, reent at komme paa Knæerne, end i vore Tider, og jeg hører adskillige Nationers ligesaa urimelige som uvidende Meninger om Aarsagen til Danemarks nærværende væsentlige Ulykke, har jeg ikke kunder forhale længer med at bekiendtgjøre dem en af de væsentligste og betydeligste Aarsager til den-

[8](#)

denne Stats ynkelige Armod og store Uorden.

Til den Ende har jeg foresadt mig, at holde en offentlig Examen, først med de Kiøbenhavnske Jomfruer, siden med Fruentimmerne i Provintserne, og denne Undersøgelse vil nødvendig føre den Nytte med sig, at vi faaer at vide, hvem der har hidindtil tient sit Fædrene-Land, og hvem her har vanæret det.

Jeg kommer da først til hende Jomfrue, for at examinere og undersøge, hvorledes hun har tient hidindtil sit Fædrene-Land? Jeg vil undskylde, ja endog spare hende for Mandfolkenes Latter og hendes retsindige Medsøstres billige Foragt, hvis hun reent ud vil bekiende, at hun hidindtil ikke har vidst andet, end at et Fruentimmer allene er kommen i Verden, for at giøre en Kanape og en Lænstol den Ære, at fylde dem, og for at stjæle Tiden, ja maaskee Uskyldigheden fra et stakkels Mandfolk,

See! vil hun her offenttigen giøre en

Bekiendelse, der vil falde ud hende til Ære-

[9](#)

re, end vanære hende, vil jeg stræbe, at giøre og holde hende mindre lastværdig, end hendes strafværdige Medsøstre; hvis ikke, maae hun ikke fortænke mig udi, at jeg paa hende Fædrene-Lands Vegne deklarerer offentlig, at hun hidindtil har været Landet til Byrde, og et unyttigt og skadeligt Chreatur i Staten; der har forarget sine Medsøstre, og opvagt sine Medborgeres billige Vrede,

Jomfruens Svar: Jeg vil nu gandske tage Masken af, og viise mig for mit Fædrene-Land saadan og i den Gestalt, som jeg hidindtil har havt, da jeg har bedraget det; mange tænkte, at jeg perfekt forstod den Kunst, at holde Huus, som unægtelig er og bliver en Piges største og vigtigste Prydelse.

Men min Mama, der alletider har lagt Modens Regler paa Hiertet, og formanet mig strængeligen til at holde dem i Hævd, har foreholdt mig, at en Pige, der ikke Viiser sin Klygt

[10](#)

i at klæde og pyndte sig, i at speile og karesere sig, men allene opofrer sin Tid til at lære Huusholdningen og at giøre noget got og nyttig med Hænderne, bliver en foraget Lampe i Verden, af alle nettænkende Kavelierer, der veed at leve, og fordrer af Hoved-Stadens Døttre en Levemaade, trods den, man finder i Provintserne

Hver Gang at den Tanke faldt mig ind, at jeg var ikke kommen til Verden, for at pynte mig, for at snakke, besøge og fiase Tiden bort, gik jeg til min Mama, og sagde hende lige under Øiene; at jeg kunde føle baade i mit Hierte, overbeviist af Erfarenhed, og i min ømme Samvittighed, at hendes mig forrige givne Regier vare Feil, og at min Skabers Øiemærke med mig og mine Medsøstre, de ovrigte Fruentimmer, var langt fra ikke, at

viise vor Flid og Kunst, ved at være nogle kiønne Skilderier i Verden, og, midt i Forfængeligheds Hvirvel, at arbeide paa min egen, mine Med-Søstres, de øvrige Fruentimmer og paa Mandfolkenes væsentlige Ruin, men meget mere, at føre os saaledes op i Verden, at dydige og fornuftige Mandfolk kun-

[11](#)

De faae Ære for os, siden vi vare givne dem af Skaberen til baade at tiene, elske og opbygge den.

Ofte naar jeg fortælte min af Modens Strøm hendragne Mama, at jeg og alle andre dydige Fruentimmer havde ligesom vel Ret til at dele Ære; som Møier med Mandkiønnet, naar vi førte os op derefter, saa blev hun vred paa mig og ansaae mig med foragtelige og straffende Øiekast, ja hvor ofte maatte Jeg ikke høre disse Torden-Ord enten af hendes egen Mund, eller ved Megling: at, vilde jeg blive ved med saadan Opførsel og gjøre mig til en Slave af egne Nykker, vilde det kuns see slet ud med min Skiebne i Fremtiden, og hvordan mit Giftermaal vilde blive, fik jeg selv at see til, siden jeg ikke vilde lystre en Moder, der vidste at leve, og talte med mig af Erfarenhed.

Jeg Stakkel, jeg var et Fruentimmer saa vel som mange andre; jeg kunde umuelig tænke, at min egen Moder, var min Bannemand og min største Fiende.

[12](#)

Jeg blev da altsaa Tid efter anden et Offer for hendes urimelige Mode-Syge, og blev fordervet, førend jeg vidste et Ord deraf.

Jeg vriste en blind Lydighed imod all hendes skadelige Befalninger, og blev modtaget med Kys og Klap, hver Gang jeg handlet imod min Samvittighed og bedre Vidende, saa jeg med Tiden blev vandt til at tænke, at jeg gjorde noget Got imod mig og Staten, naar jeg dog altid gjorde noget væsentlig

Ondt. Her staaer min egen Moder, værdige Fru-Huuslig! lad hende sige, om det er Løgn jeg siger.

Nei hendes Samvittighed vil nok overtude hende, at hun aldrig har opdraget mig saaledes, at jeg kunde blive mig selv og Staten til Nytte, (som jeg dog af Naturen havde et got Anlæg til) men meget mere blive et modeligt Creatur, der i Fremtiden, (om jeg skulde have blevet gift; hvilket jeg nu har for-

[13](#)

lovt, da jeg har gjort ondt nok med mine enkelte Gierninger, uden endnu at synde mere) der havde gjort et Stakkels Mandfolk ulykkeligt, hvis han havde faaet mig, da jeg ikke kunde have tient ham med andet, end hver Dag at gjøre ham Regnskab for, hvilke Baand der klædte best en Blondine, hvad for Fason af Haar der lod best paa en Brunette, hvilket Tonefald der klang best, naar organa i Halsen havde en hees Tone, med hvad for et Slags Mandfolk det tvungne Væsen best vilde stikke af, naar det var beqvemest, at benytte sig af de lugtende Vande, naar en Hoved-Pine eller nogle Qvalmer vare best at laane, naar et mat Udseende stod best, naar levende Øiekast gjorde best deres Virkning i Sældskaber, med mere af Modens urimelige og syndige Observationer.

See! alt delte kunde jeg have tient en Mand med; men mon en Mand kundede have været tient med sligt?

Kunde alt dette have været ham fyldestgiørende Belønninger nok for hans suure Møier i Verden? Nei langt fra.

[14](#)

See her! ærværdige Frue-Huuslig! her seer hun mit sandfærdige og uskrømtede Skriftemaal! saaledes er jeg beskaffen, og saaledes ere mangfoldige af mine Med-Søstre, de øvrige Fruentimmere beskaffen; thi som de har havt ligesaadan Mødre, som min, har de og samme Skiebne som mig.

Herren bevare derfor alle ærlige og skikkelige Forældre, at sende deres Børn til Hoved-Staden, for der at lære Opdragelse; nei; har de lært noget Got i Forveien, kan de her glæmme det, siden urimelige Moder er allene her Reglen for Fruentimmernes For hold!

Min kiere, Jomfrue! nu har jeg hørt hendes Bekiendelse, og er heel fornøiet over, at hendes Udsigende kommer saa brav overeens med Sandheden og mine Tanker over Fruentimmernes Forhold imod Staten.

[15](#)

Hun Har nu røbet sig og sine Med-Søstre, de øvrige Fruentimmer, der har havt en Opdragelse, lig med hendes, og fordi hun har viist denne Oprigtighed og Kierlighed imod sig selv og Staten, ved at sige Sandhed, holder jeg hende aldeles fri for al Straf; da jeg veed, at hun hver Dag arbeider paa, at blive et nyttig Fruentimmer i Staten, ved at dyrke den ædle og nyttige Huusholdnings-Kunst, og ved lutter dydige

Handlinger at foregae sine Med-Søstre, de øvrige Fruentimmer med et got Exempel, saa indsætter jeg hende fra dato af, at have Opsyn med alle de Fruentimmer, der ikke svarer til et Kald, de ere kaldede til, men allene driver den ædle Tid bort med urimelige, unyttige og skadelige Moder og Roder, gjører sig til udelige og skadelige Medborgersker i Staten, ved at forsømme den ædle og vigtige Oeconomie- og Huusholdnings-Kunst, det er en af de fornemste og vigste Lyksaligheds Stytter i en hver christelig og fornuftig Skat.

Jomfru! hun kan kuns give mig en Liste paa alle dem, der herefter ikke vil værre nyttige og opbyggelige Medlemmer af Staten, saa skal de nok blive offentlig afstraffede, ved at blive røbede og ved at tabe dydige Mandfolks

[16](#)

Høiagtelse, hvilket er en større Straf, end de maaskee indseer.

Naar vil du lukke Øinene op, for at see paa dine sande Fordele? Mandfolk og Fruentimmer! tænker dog efter, at I alle en Dag skal gjøre Regnskab for jer Vandel her i Verden.

Fru Huuslig.